

Vihdin kunnan LUMO- ohjelman toteutuneiden toimenpiteiden raportointi 2025

Toimenpide 1.1: Vihdin kunta liittyy luontoviisaat kunnat -verkostoon.

- Vihdin kunta on liittynyt Luontoviisaat kunnat -verkostoon 22.6.2023. Kunnan ympäristövalvonta on ollut aktiivisesti mukana verkoston ohjausryhmän kokouksissa ja tapaamisissa.

Toimenpide 1.1: LUMO-ohjelmalle perustetaan ulkopuolinen seurantaryhmä

- Seurantaryhmä on koottu ja tapasi ensimmäisen kerran 10.12.2025.
- Seurantaryhmään valittiin yksi edustaja jokaisesta puolueesta Vihdin kunnanhallituksessa. Ryhmän jäseniksi on tämän lisäksi valittu edustajat Vihdin lukiosta ja LASY:stä ympäristöpäällikön viranhaltijapäätöksellä.

Toimenpide 1.3: Kaavoitus perustuu riittävän laajoihin luontoselvityksiin, joissa huomioidaan erityisesti arvokkaat luontokohteet.

- Vuoden 2025 luontoselvitykset ja niihin liittyvät työt
 - Nummelan osayleiskaavan luontoselvitys sekä siniviher- ja ekologisen verkoston tarkastelu
 - Oj21 Hiekan työpaikka-alueen laajennuksen asemakaavan luontoselvitys
- Jatketaan käytäntöä, jossa keskustellaan luontoselvitysten sisällöstä etukäteen ympäristövalvonnan ja kaavoituksen välillä sekä pyydetään ympäristönsuojelun kommentit niiden sisältöön.
- Kuntaympäristöpalvelut on teettänyt luontokartoituksen kirkonkylän Kirkkoniemen ranta-alueen tervaleppälehdolle.

Toimenpide 1.4: Huomioimme luonnon monimuotoisuuden säilymisen, viherverkostot ja ekologiset käytävät kaavoitustyössä.

- Toimenpide toteutetaan luontoselvitysten ja mm. LUO-merkintöjen kautta.
 - N205 Linnanmäen työpaikka-alueen asemakaavassa luontoarvoja on huomioitu mm. luo-merkinnällä.

-
- N202a Etelä-Nummelen työpaikka-alue II-asemakaavassa luontoarvoja ja viheryhteystarpeita on huomioitu mm. luo-merkinnällä sekä suojelualuemerkinällä.
 - N175 Ridalinkallion asemakaavassa luontoarvoja ja viheryhteystarpeita on huomioitu mm. luo-merkinnöillä sekä suojelualuemerkinällä.
 - N154 Hiidenlaakson työpaikka-alueen asemakaavassa huomioidaan luontoarvoja valmistuvan luontoselvityksen pohjalta mm. luo- ja sl-merkinnöillä.
 - Nummelen osayleiskaavan luontoselvityksen siniviher- ja ekologisten verkostojen tarkastelu huomioidaan kaavan valmistelussa.
 - N199 Nummelen lentokentän asemakaavamuutoksessa luontoarvoja on huomioitu mm. luo-merkinnöillä
 - N163a Tuohivehmaa, Asemantien eritasoliittymä - asemakaavassa luontoarvoja on huomioitu mm. luo-merkinnöillä
 - Yhdyskuntatekniikan palvelut ovat tehneet Kunnallistekniikan kanssa yhteistyötä N198 Etelä-Nummelen työpaikka-alueen I asemakaavan Hankasalontielle katuvihreän osalta. Lisäksi esimerkiksi Pihtisillantielle on rakennettu uudet katuviheralueet, joissa on huomioitu puiden lisäksi istutukset, ja Ukintien liittymien rakentamisen yhteydessä on tehty kasvisiirtoja.
 - Yhdyskuntatekniikan palvelut ovat toteuttaneet dynaamisia istutuksia harvinaisilla kasvivalinnoilla esim. N198 kaava-alueella, eli Hankasalontielle Etelä-Nummelen työpaikka-alueella ja Pihtisillantien kevyenliikenteenväylien ympäristössä.

Toimenpide 1.5. Maankäyttösopimuksissa huomioidaan alueen luontoarvot

- Vuonna 2025 laadittiin kaksi merkittävää maankäyttösopimusta, joissa molemmissa maanomistaja luovutti osana sopimuskorvausta asemakaava-alueella omistuksessaan olleet lähivirkistys- ja suojaviheralueet. Kunnalle luovutetuilla alueilla sijaitsi mm. luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeää liito-oravan elinaluetta.
- Maankäyttöpalveluiden kanssa on käyty myös aktiivista keskustelua liittyen kunnan maanhankintaan ja siinä huomioon otettaviin luontoarvoihin.

Toimenpide 1.6. Kunnan luontotietojen paikkatietoaineistot saatetaan ajan tasalle ja helposti käytettävään muotoon

- Vihdin kunnan ympäristövalvonnalla on oikeudet Lajitietokeskuksen viranomaisportaaliin ja tietoja käytetään kunnan sisäiseen viranomaistyöhön.
- Kunnan sisäisiä paikkatietoaineistoja on kehitetty aktiivisesti yhteistyössä mittaus- ja paikkatietopalveluiden kanssa. Esimerkiksi hajajätevesijärjestelmätarkastusten paikkatietopohjainen kirjaus ja seuranta mahdollistettu sisäiseen paikkatietojärjestelmään.
- Lisätty sähköisessä lupa-asiointipalvelussa olevia hakemus- ja päätöstietoja sisäiseen paikkatietojärjestelmään päivittymään rajapinnalta ajantasaisesti.
- Paikkatietoaineistojen kehitystyö jatkuu edelleen.
- Retkiopasta on edistetty, ja sen verkkoversio on viety kunnan julkiseen jakeluun.

Toimenpide 1.7. Varmistetaan keskusta-alueiden monimuotoisuus

- Viherkerroin -työkalun käyttöönotto ei ole edistynyt.
- Metsäsuunnitelman pusikot

Toimenpide 2.1.: Huomioimme viheralueiden hoitotoimenpiteiden vaikutukset luontoarvoihin

- Hoitotoimenpiteissä ei ole käytetty myrkkyjä, pois lukien jättiputken torjunnassa.
- Niitoissa tarkasteltiin niittoajankohtia, ja ne toteutettiin pitkälti myöhäisempänä ajankohtana (elokuu/syyskuu), pois lukien katujen varret, jotka niitettiin jo aikaisemmin.
- Kaikissa puistoissa otettiin huomioon eri kasvien kukinnat ja kukkivia alueita jätettiin tapauskohtaisesti leikkaamatta. Kuviokohtaisia niittämättömiä kohtia jätettiin muun muassa Pajuniittyyn.
- Ensi vuoden niittoja suunnitellaan keväällä 2026.

Toimenpide 2.2: Edistämme alueellista monimuotoisuutta

- Lampaat laidunsivat Hiidenrannan laitumella kolmatta kesää, ja vuonna 2025 laidunalueetta laajennettiin. Laidunkausi kesti kesäkuusta syyskuuhun. Vuonna 2025 aluetta laidunsi neljä lammasta. Jatkossa laidunpainetta tarkastellaan ja optimoidaan.
- Opistontien laitumella laidunsi kolme lammasta. Alueella esiintyy jättipalsamia ja japanintatarta. Laidunkausi kesti heinäkuusta syyskuuhun.
- Männikön maisemapellon kyntö siirtyi vuodelle 2026.
- Suunnittelussa pyritty suosimaan dynaamisia istutuksia teollisuusalueilla ja katuviheralueilla.
- Kukkivapuu -kampanja: Yhdyskuntatekniikan palvelut ovat katsastaneet alueita pienien kukkivien puiden istuttamiseksi.

Toimenpide 2.3: Vieraslajien poistoa tehdään järjestelmällisesti kunnan omistamilla mailla ja kuntalaisten osaamista ja osallistumista vieraslajitorjunnassa vahvistetaan

- Kurtturuusukasvustoja poistettu koneellisesti Enäjärven alueelta, Kuoppanummen ympäristöstä ja Lentäjätien kulmauksesta (kunnan maita).
- Hiidenrannan ja Opistontien lammaslaitumilla todettu, että lammaslaitumista on jättipalsamin torjunnassa hyötyä.
- Enäjärven rannalta poistettu jättipalsamia Vihti Racen yhteydessä.
- Muitakin pieniä kohteita kunnan omilla mailla.
- Alien Battle 2025 –talkookampanja, jossa talkoita pidettiin mm. Oinasjoella ja Enärannalla. Tervalammen ja Otalammen kyläyhdistykset järjestivät myös talkoot leikkimielisenä haasteena, että kumpi torjuu enemmän vieraslajeja. Ojakkalan soramontulta poistettiin lupiinia Luonnonsuojeluliiton toimesta.
- Kirjastoille Kirkonkylässä ja Nummelassa on viety jätessäkkejä, joita kuntalaiset saaneet hakea vieraslajien torjuntatyöhön. Tänä kesänä jätettiin myös kunnanviraston infopisteelle.
- Kurtturuusua on edelleen kunnan koulujen kiinteistöillä ja niiden poistoon on varattu budjettia vuodelle 2026.

-
- Vuonna 2025 kesällä ilmeni useita espanjansiruetanaesiintymiä. Kuntalaisilta tuli näistä jokunen yhteydenotto. Tervalammentien ja Vanhan myllytien risteyskohdassa on tehty havaintoja sekä Katinhännäntiellä ja Lankilassa. Laji.fi-sivustolle on ilmoitettu vuoden 2025 aikana havaintoja pääosin Lankilasta.
 - Viitapihlaja-angervon kohdalla tehtiin paljon neuvontaa ja aiheesta tuli useita yhteydenottoja.
 - Artikkelit Vihdin Uutisissa koskien valkopajuangervoa: <https://www.vihdinuutiset.fi/paikalliset/8706747>.
 - Jättiputkea on torjuttu kunnan mailla, uusia ja vanhoja kohteita. Tilanne on yleisesti hallinnassa ja uusia kohteita hoidetaan, mikäli niitä saadaan tietoon.
 - Ympäristövalvonta järjesti omat vieraslajitalkoot
 - Sovittu, että tulevana vuonna kunnan koulujen ja päiväkotien pihoilta poistetaan taas vieraslajeja.
 - Vuodelle 2026 valmisteltiin Crowdsorsan käyttöönottoa.
 - Vuodelle 2026 valmisteltiin kesätyöntekijän rekrytoimista. Kesätyöntekijän tehtäviin lukeutuu vieraslajiasiat.

Toimenpide 3.1.: Edistetään uhanalaisten vesi- ja rantalajien ja luontotyyppien säilymistä ja ennallistamista

- Rantojen pajukkoja on pyritty säästämään.
- HULEVET-hanke on päättynyt LUVY:n osalta. Vihdissä pidettiin kolme työpajaa, asetettiin Vihdin hulevesien hallinnan tavoitteet, laadittiin toimenpideohjelma, perustettiin hulevesityöryhmä, sekä valmisteltiin toimintamallin luonnos ja tehtiin riskialuetarkastelu (mukaan lukien herkäät vesialueet). Työ jatkuu kunnan sisäisenä työnä, LUMO-ohjelmasta irrallisena.
- Vihdissä jatkettiin kesällä 2025 hajajätevesien tehostettua valvontaa. Valvonnassa selvitettiin karttatiedoista kiinteistöjen ikä, status ja sijainti, erityisesti ranta-alueilla. Valvonnassa hyödynnettiin saatavilla olevaa materiaalia, kuten jätelautakunnan lietteiden tyhjennystietoja sekä LUVY:n aikaisempia kartoitustietoja. Valituille kiinteistöille lähetettiin selvityslomake ja saatekirje tehostetusta valvonnasta. Hajajätevesitarkastukset keskitettiin kesällä 2025 Salmijärveen, Kaitlampeen, Poikkipuoliaiseen ja Enäjärveen. Noin 120 kiinteistön tila selvitettiin,

selvityspyyntöjä lähetettiin noin 25 kpl ja tarkastuskäyntejä tehtiin vajaa 10 kpl.

- Neuvontapyyntöjä jätevesiasioista tuli noin kymmenkunta.

Toimenpide 4.1.: Huomioimme luonnon monimuotoisuuden vuonna 2024 voimaan tulevassa metsänhoitosuunnitelmassa

- Ympäristönsuojelu ja -valvontayksikkö on osallistunut tulevan metsänhoitosuunnitelman laatimiseen antamalla lausunnon, jossa on tuotu esille LUMO-ohjelman sekä luonnon monimuotoisuuden rooli metsänhoitosuunnitelmassa.
- Vihdin kunnanvaltuusto on 16.6.2025 § 68 hyväksynyt Vihdin metsähoitosuunnitelman 2025–2034. Tiedot kunnan metsistä ja metsänhoitosuunnitelma löytyy osoitteesta <https://www.vihti.fi/asuminen-ja-ymparisto/yleiset-alueet/kunnan-metsat/>.
- Suunniteltu uutta laidunnettavaa hakamaata.

Toimenpide 4.2.: Lisäämme lahopuun määrää kunnan omistamissa metsissä

- Vuonna 2025 ei ollut metsänhoidollisia hakkuita.
- Suurin osa tuulenkaadoista on jätetty metsiin.
- LUMO-ohjelman mukaisesti hakkuualueille jätetään hoitotoimenpiteiden jälkeen lahopuuta 13 m³/hehtaari.

Toimenpide 4.3.: METSO-kartoituksen tarkastelu

- Kunnan maanomistuksesta Pääkslahdessa myytiin osa Luonnonperintösäätiölle, ja sinne on tulossa 80 hehtaarin suojelualue. Voit lukea aiheesta lisää Vihdin Uutisten artikkelista: <https://www.vihdinuutiset.fi/paikalliset/8822842>.

Toimenpide 5.1.: Vahvistamme ympäristöasioiden viestintää ja huomioimme kuntalaisten saavutettavuuden.

-
- Ympäristövalvonta on päivittänyt ja toteuttanut ympäristönsuojelun viestintäsuunnitelman mukaista viestintää.
 - Viestintään on lukeutunut sosiaalisessa mediassa mm. maailmanluonnon päivä, maailman metsäpäivä, kansallispuistopäivä sekä LUVY:n "Ranta siistix 2025" -kampanja maailman ympäristöpäivänä.
 - Tämän lisäksi Vihdin Uutisissa tiedotettiin mm. hiekotushiekkojen käytöstä ja meluilmoituksista.
 - Retkiopas laadittiin opiskelijatyönä. Retkioppaasta on julkaistu verkkoversio kunnan julkiseen karttapalveluun. Tämän lisäksi aiheesta valmisteltiin erillistä tietolehtistä, jonka on määrä valmistua vuoden 2026 kevään aikana.

Toimenpide 5.2.: Huomioimme opetuksen merkityksellisyyden luontosuhteen kehittymisessä

- Ympäristönsuojeluyksikkö esitteli luonnon monimuotoisuutta Vihdin lukion biologian Ekologia ja ympäristö -opintojakson tunneilla keväällä 2025. Lukiokäyntejä tehtiin yhteensä kuudelle oppitunnille, joista jokainen oli 75 minuutin mittainen. Lukiokäynnit kattoivat kaikki ensimmäisen vuositason opiskelijat.
- Vuoden 2025 aikana toteutettiin Vihdin lukiossa ensimmäistä kertaa LUMO- lähettilästoiminta osana valinnaista "Luonnon lumoa" -opintojaksoa, josta oppilaat saavat kaksi opintopistettä. Lähettiläät rakensivat ja toteuttivat Haltian monimuotoisuuspelin, jota pelattiin Etelä-Nummelan ala-asteen 2-luokkalaisten kanssa. Opintojakson myötä lukiolaisten ja alakoululaisten osaaminen luonnon monimuotoisuudesta vahvistui, ja lähettiläät saivat arvokasta oppia toiminnan suunnittelun ja opetuksen toteutuksen kautta. Päivästä voi lukea lisää täältä: <https://www.vihti.fi/blog/2025/08/30/hyvaa-suomen-luonnon-paivaa/>.

Toimenpide 5.3. Lisäämme kuntalaisten luontotietoa ja kannustamme liikkumaan luonnossa

- Vuosittainen luontoretki "Lumoavat heinäseipäät" - tapahtuma järjestettiin 23.7.2025 kunnan toimesta. Tapahtumassa pääsi kokemaan ripauksen vanhan ajan

kuivaheinän korjuun nostalgiaa kirkonkylän Korpelanmäellä.
Osa heinistä meni Opistontien lampaille.

- Vuosittaisena tapahtumana järjestettiin Energia- ja LUMO-ilta Vihtiläisille yrittäjille 18.11.2025.

Toimenpide 5.4: LUMO-ohjelmasta tiedotetaan ja sen edistymistä seurataan tarkasti kunnan ympäristönsuojelun kotisivuilla

- LUMO-ohjelman edistymisestä ja eri tapahtumista on viestitty ohjelman verkkosivuilla useamman kerran vuoden aikana: 6.5., 9.6., 17.6., 7.8., 30.8.

Kansikuva: Martina Schmidt, Lumoavat heinäseipäät -tapahtuma kirkonkylän Korpelanmäellä.